

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

โทรทัศน์นับว่ามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในชีวิตมนุษย์ โดยเฉพาะผู้ชมที่เป็นเด็ก และโทรทัศน์เป็นสิ่งที่เข้าถึงเด็กได้มากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ สามารถดึงดูดใจเด็กได้ทั้งภาพและเสียง แต่โทรทัศน์มีลักษณะเป็นดาบสองคม ที่อาจให้คุณและให้โทษแก่เด็กก็ได้ ดังนั้นรายการสำหรับเด็ก ควรมีรูปแบบ เนื้อหาสาระตรงกับพัฒนาการและความสนใจของเด็ก แต่ส่วนใหญ่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กยังมีน้อย และไม่เป็นที่นิยมแพร่หลายหรือไม่สามารถที่จะดำเนินการต่อไปได้ ดังนั้นการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิตรายการและนักเรียนชั้นประถมศึกษาซึ่งเป็นผู้ชมเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก จึงน่าจะเป็นประโยชน์ที่จะทำให้ทราบถึงแนวทางในการผลิตและจัดรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิตรายการที่มีต่อองค์ประกอบของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ตลอดจนสภาพปัญหาในการผลิตรายการ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีต่อองค์ประกอบของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

คำถามในการวิจัย

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการมีความเห็นต่อรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กว่าควรจะมีเนื้อหา เทคนิคการนำเสนอ รูปแบบ ช่วงเวลาออกอากาศ และผู้ดำเนินรายการ ตลอดจนปัญหาในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเป็นอย่างไร

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีความเห็นต่อรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กกว่าครึ่ง จะมีเนื้อหา เทคนิคการนำเสนอ รูปแบบ ช่วงเวลาออกอากาศ และผู้ดำเนินรายการสำหรับเด็กเป็นอย่างไร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้มี 2 กลุ่ม คือ

1. ประชากรคือกลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลา 18.30-19.30 น. ตั้งแต่ปี 2532 เป็นต้นมา จำนวนทั้งสิ้น 22 คน รวม 9 รายการ

2. กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาจากกลุ่มจากจำนวนประชากร 79,594 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ให้มีความเชื่อมั่น 95 % ความผิดพลาด $\pm 5\%$ โดยใช้การสุ่มแบบ 2 ชั้น

ชั้นที่ 1 นำรายชื่อโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจำแนกตามกลุ่มเขต โรงเรียน 8 กลุ่ม แล้วจับฉลาก กลุ่มเขตโรงเรียนละ 1 โรงเรียน รวมเป็น 8 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดจันทรสโมสร โรงเรียนวัดหลักสี่ โรงเรียนสุเหร่าสามอิน โรงเรียนวัดเทพศิลา โรงเรียนบุคคโล โรงเรียนวัดจันทรประดิษฐาราม โรงเรียนโพธิ์แก้ว โรงเรียนมีนบุรี

ชั้นที่ 2 นำจำนวนนักเรียนจากโรงเรียนที่ได้ในชั้นที่ 1 มาสุ่มให้ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน โรงเรียนละ 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมี 2 ชุด สำหรับกลุ่มผู้ผลิตรายการและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โดยแบ่งหัวข้อออกเป็น 3 ตอน คือ

แบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้ผลิตรายการ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามแบบชนิดเลือกตอบ และปลายเปิด (Open end)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ 1. เนื้อหาของรายการ 2. เทคนิคการนำเสนอ 3. รูปแบบของรายการ 4. ช่วงเวลา 5. ผู้ดำเนินรายการ เป็นแบบสอบถามประเมินค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับความสำคัญของความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด (Likert อ้างถึง Korman, 1971)

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ตลอดจนสภาพปัญหาและอุปสรรค โดยเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open end)

แบบสอบถามสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามแบบชนิดเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1. เนื้อหา 2. เทคนิคการนำเสนอ 3. รูปแบบของรายการ 4. ช่วงเวลา 5. ผู้ดำเนินรายการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประเมินค่า (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

- 3 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 2 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อย (Likert อ้างถึง Korman, 1971)

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก โดยเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยทำการคำนวณโดยใช้ค่าทางสถิติ คือ การหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยใช้กับข้อมูล ในส่วนดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลที่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นใช้วิธีการหาความถี่ และคำนวณหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิตรายการเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ในองค์ประกอบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เนื้อหาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่กลุ่มผู้ผลิตรายการเห็นด้วยมากที่สุดได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม เนื้อหาที่เห็นด้วยมากที่สุดได้แก่ เนื้อหาที่มีลักษณะเสนอเรื่องราวที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เน้นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และทันต่อเหตุการณ์ ให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาไทย เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติ สัตว์ สิ่งแวดล้อม ฝึกให้ขบคิดหรือแนวทางในการแก้ปัญหา เน้นหน้าที่พลเมืองที่ดีมีระเบียบวินัย มีคตินิยม คีลธรรมจริยธรรม มีการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีและการเสนอประวัติบุคคลสำคัญหรือผู้ประสบความสำเร็จด้านต่าง ๆ

ส่วนเนื้อหาอื่น ๆ กลุ่มผู้ผลิตรายการมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ยกเว้นเนื้อหาที่เป็นเรื่องของสิ่งลึกลับ หวาดเสียว สยองขวัญ มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

ในเรื่องของค่านิยมที่กลุ่มผู้ผลิตรายการเห็นว่าควรมีมากที่สุดคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ การพึ่งตนเอง การอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมและการละเว้นยาเสพติด นอกจากนี้กลุ่มผู้ผลิตรายการเห็นว่าควรมีมาก

2. เทคนิคการนำเสนอรายการ ที่กลุ่มผู้ผลิตรายการมีความเห็นว่า ควรมีมากที่สุดคือรายการที่เปิดโอกาสให้เด็กเข้ามีส่วนร่วมในรายการ รายการที่มีลักษณะเป็นสารคดีและรายการที่มีการนำเสนอหลาย ๆ รูปแบบในรายการเดียวกัน นอกจากนี้กลุ่มผู้ผลิตรายการเห็นว่าควรมีปานกลาง

3. รูปแบบของรายการกลุ่มผู้ผลิตรายการคิดว่ารูปแบบของรายการที่ควรมีมากที่สุดคือ การสัมภาษณ์ ละคร สารละคร และรายการที่มีการผสมหลาย ๆ รูปแบบ ส่วนรูปแบบอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

4. ช่วงเวลาออกอากาศ กลุ่มผู้ผลิตรายการมีความเห็นต่อช่วงเวลาออกอากาศของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ดังนี้

ช่วงเวลาออกอากาศในวันธรรมดา เห็นด้วยมากกว่าควรเป็นช่วงเวลา 16.00-21.00 น. และเห็นด้วยน้อยที่สุดในช่วงเวลา 22.00-24.00 น.

ในวันหยุดราชการเห็นด้วยมากกว่าควรออกอากาศในช่วงเวลา 8.00-12.00 น. และช่วงเวลา 16.00-19.00 น. และเห็นด้วยน้อยที่สุดในช่วงเวลา 22.00-24.00 น.

ด้านวันออกอากาศกลุ่มผู้ผลิตรายการเห็นด้วยมากกว่าควรออกอากาศทุกวัน สำหรับความยาวในการออกอากาศพบว่ากลุ่มผู้ผลิตเห็นด้วยมากกว่าใน 1 รายการไม่ควรเกิน 1 ชั่วโมง

5. ผู้ดำเนินรายการกลุ่มผู้ผลิตรายการมีความเห็นว่า ลักษณะของผู้ดำเนินรายการควรมีหน้าตาและบุคลิกที่ดีมากที่สุด รองลงไปคือ ควรเป็นเด็ก ควรพูดจาไพเราะ ควรพูดจบรสอดแทรกข้อคิด ทักทายหรือค่านิยมที่ดีงามและการให้เด็กมีส่วนร่วมในการดำเนินรายการในระดับมาก

ความคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็กของกลุ่มผู้ผลิตรายการ มีดังนี้

สิ่งที่กลุ่มผู้ผลิตรายการมีความเห็นด้วยมากที่สุด คือ การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมมีส่วนทำให้เด็กจำเป็นแบบอย่างและใช้ภาษาผิดไป และถ้าสถานีคิดว่าเช่าเวลาที่ถูกลงจะช่วยให้มีการสนับสนุนรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กมาก

สำหรับสิ่งที่กลุ่มผู้ผลิตรายการมีความเห็นด้วยมาก คือ รายการโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อเด็กมากโดยเฉพาะในการเลียนแบบ การสอดแทรกทัศนคติ ข้อคิด ค่านิยมในภาพยนตร์หรือรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กถือเป็นการสอนให้เด็กเป็นคนดีได้ ผู้จัดควรคำนึงถึงคุณภาพของรายการมากกว่าการได้รับความนิยมสูงของรายการ และการอุปถัมภ์รายการไม่จำเป็นต้องขายสินค้าแต่ควรเป็นการให้การสนับสนุนรายการสำหรับเด็กจริง ๆ

และเห็นด้วยน้อยที่สุดกับข้อความที่ว่า เมื่อเด็กดูโทรทัศน์พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องอยู่ด้วย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในองค์ประกอบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เนื้อหาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่นักเรียนเห็นด้วยมาก คือ เนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม ส่วนค่านิยมที่การปลูกฝังมากคือ ความซื่อสัตย์สุจริต การเคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การละเว้นยาเสพติด ความสามัคคี ความภูมิใจในความเป็นไทย

2. เทคนิคการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กมีความคือ รายการที่มีการตอบปัญหา

3. รูปแบบของรายการที่มีมากคือ เกมหรือการแข่งขันตอบปัญหา

4. ช่วงเวลาออกอากาศของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ในวันธรรมดาเห็นด้วยมาก ว่าควรเป็นช่วงเวลา 16.00-18.00 น. ในวันหยุดราชการควรออกอากาศในช่วงเวลา 8.00-10.00 น.

ด้านวันออกอากาศมีความเห็นปานกลางว่า ออกอากาศทุกวันหรือวันเว้นวันก็ได้ และจะออกอากาศเฉพาะวันจันทร์-วันศุกร์ หรือเฉพาะวันหยุดก็เหมือนกัน

สำหรับความยาวในการออกอากาศพบว่า นักเรียนมีความเห็นด้วยปานกลางว่าไม่ควรจะเกิน 2 ชั่วโมง

5. ผู้ดำเนินรายการควรมีหน้าตาและบุคลิกที่ดีและพูดจาไพเราะอ่อนหวาน

อภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิตรายการ

1. เนื้อหาของรายการที่กลุ่มผู้ผลิตเห็นว่าควรมีมากที่สุดคือ เนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์และรักษาสีงแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสีงแวดล้อมของชาติ ให้ดำเนินงานในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานด้านการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ การรณรงค์ อนุรักษ์ป้องกันและรักษาคุณภาพของสีงแวดล้อม (กิตติ สมานไทย, 2533)

ส่วนเนื้อหาที่เป็นเรื่องของสีงลึกลับ หวาดเสียว สยองขวัญ นั้นกลุ่มผู้ผลิตรายการมีความเห็นด้วยน้อยที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาญ จันทร์เขียวใช้ (2523) ที่ว่าเด็กไม่ชอบเรื่องหวาดเสียว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสันทัด ทองรินทร์ (2534) ที่พบว่า ผู้อุปถัมภ์รายการส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เนื้อหาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กไม่ควรเป็นเรื่องของสีงลึกลับ หวาดเสียว สยองขวัญ

อย่างไรก็ตาม เนื้อหาของรายการนั้น คงไม่เฉพาะเจาะจงไปได้ตายตัว ทั้งนี้ขึ้นกับความเหมาะสมของรูปแบบ ตลอดจนทัศนคติของสีงคมในแต่ละสมัยว่ามีความต้องการที่จะเป็นการปลูกฝังไปในทางใด (Hilliand, 1981)

ค่านิยมที่กลุ่มผู้ผลิตรายการเห็นว่าควรมีมากที่สุดคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ การพึ่งตนเอง การอนุรักษ์ธรรมชาติและสีงแวดล้อม และการละเว้นยาเสพติด ซึ่งเป็นที่น่าสีงเกตได้ว่ามีความสอดคล้องกับสภาพของสีงคมในยุคปัจจุบัน ที่กำลังเปลี่ยนไปคือทุกคนเริ่มมีลักษณะเป็นตัวใครตัวมัน ขาดความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์สุจริต และค่านิยมดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย ศรีสันติสุข (2523) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในสีงคมญี่ปุ่นนั้น เน้นที่ความรับผิดชอบ

ซึ่งผู้ผลิตรายการก็ได้สอดแทรกค่านิยมดังกล่าวในรายการเด็กมากที่สุด และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันทัด ทองรินทร์ (2534) ที่พบว่า ค่านิยมที่ผู้อุปถัมภ์รายการคิดว่าควรปลูกฝังมากที่สุดคือ ความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์สุจริต

สำหรับค่านิยมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการละเว้นยาเสพติดนั้น ในปัจจุบันนี้ได้มีการรณรงค์ในเรื่องของธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และยาเสพติดกันเป็นอย่างมาก กลุ่มผู้ผลิตรายการจึงตระหนักถึงความสำคัญของค่านิยมเหล่านี้ ส่วนค่านิยมอื่น ๆ นั้นจัดอยู่ในระดับมากเท่านั้น โดยไม่มีค่านิยมใดที่ถูกจัดในระดับปานกลาง น้อย หรือน้อยที่สุด

2. เทคนิคการนำเสนอรายการที่กลุ่มผู้ผลิตรายการเห็นว่าควรมีมากที่สุดคือ รายการที่เปิดโอกาสให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมในรายการ โดยให้เหตุผลประกอบว่า เป็นการส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงออก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ช่างู จันท์เจียวไว้ (2523) และ สันทัด ทองรินทร์ (2534) ที่พบว่าเด็กต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมของรายการด้วย และเห็นว่าควรมีรูปแบบที่เป็นสารคดีให้ความรู้ด้วย โดยให้เหตุผลว่าช่วยให้เด็กมีความรู้เพิ่มเติม มีความคิดสร้างสรรค์ ทั้งยังช่วยเสริมประสบการณ์ รวมทั้งเห็นว่าการมีการนำเสนอหลาย ๆ รูปแบบในรายการเดียวกัน กลุ่มผู้ผลิตรายการให้เหตุผลว่ารายการจะได้รับความหลากหลายไม่น่าเบื่อเหมาะกับความสนใจของเด็กที่มีระยะสั้น (อรัทัย ศรีสันติสุข, ม.ป.ป.)

3. รูปแบบของรายการ กลุ่มผู้ผลิตรายการคิดว่า รูปแบบของรายการที่ควรมีมากที่สุดคือ การสัมภาษณ์ ละคร สารละคร และรายการที่มีการผสมหลาย ๆ รูปแบบ ซึ่งรูปแบบของรายการเหล่านี้มีทั้งความรู้และความบันเทิงควบคู่กันไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยหลาย ๆ ชิ้น Lesser (1977), รัญจวน ปิ่นประดิษฐ์ (2513), สมพงษ์ แดงตาด (2519) และ สันทัด ทองรินทร์ (2534) ที่พบว่า เด็กต้องการรายการความรู้ที่สอดแทรกความบันเทิงด้วย

4. กลุ่มผู้ผลิตรายการเห็นว่า เวลาออกอากาศในวันธรรมดาที่เหมาะสมคือ เวลา 16.00-21.00 น. ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สมพงษ์ แดงตาด (2519) ว่าเวลาที่เด็กและผู้ปกครองชมมากที่สุดคือ เวลา 19.00-21.00 น. และงานวิจัยของ สันทัด

ทองรินทร์ (2534) พบว่า เวลาออกอากาศที่เหมาะสมมากที่สุดคือ ช่วงเวลา 16.00-19.30 น. อย่างไรก็ตามเวลาในช่วงกลุ่มผู้ผลิตรายการคิดว่า ช่วงเวลา 16.00-18.00 น. นั้นพบว่าจะยังไม่เหมาะสม เพราะเด็กยังอยู่ในระหว่างเดินทางกลับบ้าน หรือยังอยู่ในระหว่างการทำงานบ้าน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2529) และสอดคล้องกับการวิจัยของ เสรี วงษ์มณฑา (2533) ที่ว่าเด็กไม่ค่อยได้รับชมรายการในช่วงเวลาดังกล่าว ดังนั้นเวลาที่เหมาะสมที่สุดจึงควรเป็นช่วง 18.00-21.00 น.

สำหรับวันหยุดนั้น จะมีช่วงเช้า ควรเป็นเวลา 08.00-12.00 น. มาก ใกล้เคียงกับการวิจัยของ สันทัด ทองรินทร์ (2534) ที่พบว่า ผู้อุปถัมภ์รายการเห็นด้วยมากที่สุดควรเป็นเวลา 08.00-10.00 น. และการวิจัยของ ชาญ จันท์เจียวใช้ (2523) ที่ว่าเด็กต้องการชมรายการวันหยุดในช่วงเวลา 08.00-12.00 น. ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวยังจัดอยู่ในตอนเช้า เด็กไม่มีกิจธุระ จึงอาจเป็นไปได้ที่เด็กจะชมรายการตั้งแต่ 08.00 น. เรื่อยไปถึง 12.00 น.

ในด้านวันออกอากาศนั้น กลุ่มผู้ผลิตรายการเห็นว่าควรมีรายการสำหรับเด็กทุกวัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สันทัด ทองรินทร์ (2534) และชาญ จันท์เจียวใช้ (2523) ที่เด็กต้องการชมรายการทุกวัน รวมถึงความยาวในการออกอากาศ ที่กลุ่มผู้ผลิตรายการคิดว่าไม่ควรจะเกิน 1 ชั่วโมงนั้น ไม่สอดคล้องกับระดับความสนใจของเด็กที่ว่า รายการของเด็กไม่ควรยาวเกินไป เพราะความสนใจของเด็กจะลดลง และไม่เข้าใจเนื้อหาตลอด ทำให้ลืมเนื้อหาในตอนต้นได้ (จุมพล รอดคำดี, 2529)

5. ลักษณะของผู้ดำเนินรายการนั้น กลุ่มผู้ผลิตรายการมีความเห็นว่า ควรมีหน้าตาและบุคลิกดีมากที่สุด รองลงมาคือ การพูดจาไพเราะอ่อนหวาน สอดแทรกทัศนคติ ข้อคิดให้กับเด็กด้วย ซึ่งจากการวิจัยของสันทัด ทองรินทร์ (2534) พบว่า ผู้อุปถัมภ์รายการคิดว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดของผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กควร เป็นผู้ที่มีหน้าตาบุคลิกดี พูดจาไพเราะอ่อนหวาน สอดแทรกทัศนคติและควรให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมในรายการด้วย

6. เกี่ยวกับความคิดเห็นบางประการนั้น ผู้ผลิตรายการเห็นด้วยมากที่สุดว่าการใช้ภาษาไม่เหมาะสม ทำให้เด็กจำเป็นแบบอย่าง และใช้ภาษาที่ผิดไป ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของออร์ทัย คริสันติสซุส (2527) ที่ว่า เด็กจำเป็นแบบอย่างจากโทรทัศน์มาประกอบการเล่น หรือเลียนแบบจากตัวละครเด่นของเรื่อง และรัฐจวาน มีนประดิษฐ์ (2523) ยังพบว่า เด็กจะเลียนแบบการจำเอาคำพูดมาใช้มากและเด็กจะซึมซับสิ่งที่โทรทัศน์เสนอรวมถึงความรุนแรง (Schneider, 1987) อย่างไรก็ตาม ยังมีการวิจัยที่พบว่าเด็กมีแนวโน้มที่คิดว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโทรทัศน์ไม่อาจเกิดขึ้นได้จริงในชีวิต (สุภัญญา ตีระวานิช, 2518) ซึ่งเรื่องอิทธิพลของรายการโทรทัศน์ต่อเด็กนั้นอาจมองได้ทั้ง 2 ทาง คือทางบวกและทางลบ ขึ้นกับสิ่งแวดล้อมของเด็กด้วย เช่น ขณะดูโทรทัศน์อาจมีพ่อแม่ดูด้วยเพื่อที่จะได้มีการถกเถียงปัญหาหรือชี้แจงถ้าเด็กสงสัยจะทำให้เด็กแยกแยะออกได้ว่าอะไรคือความจริง ในเรื่องนี้ผู้ผลิตรายการก็เล็งเห็นถึงความสำคัญของกรณีนี้

สำหรับกรณีที่ว่า ถ้าสถานีคิดค่าเช่าเวลาที่ถูกลงจะช่วยให้มีการสนับสนุนรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กมากขึ้นนั้น เป็นสิ่งที่ต้องการกันมากของกลุ่มผู้ผลิตรายการ แต่กระทำไต่ยาก

สิ่งที่เห็นด้วยน้อยที่สุดคือ เมื่อเด็กดูโทรทัศน์พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องอยู่ด้วย แสดงว่าเมื่อเด็กดูโทรทัศน์จำเป็นอย่างยิ่งที่พ่อแม่ต้องอยู่ด้วย

7. ผู้ผลิตรายการแสดงความเห็นว่า รัฐควรมีบทบาทในการสนับสนุนการจัดรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก โดยการลดค่าเช่าเวลาลง ทั้งยังเห็นว่ารัฐควรสนับสนุนด้านอุปกรณ์ และผู้เชี่ยวชาญต่อผู้จัดรายการด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ จมพล รอดคำดี และออร์ทัย คริสันติสซุส (2525) ที่กล่าวว่า รัฐควรมีส่วนโดยการกำหนดให้สถานีจัดรายการเด็กมากขึ้นหรือให้ทุกสถานีแบ่งรายได้ 5 % เพื่อสนับสนุนการจัดรายการเด็ก รวมถึงให้ทุนในด้านงบประมาณเพื่อจัดฝึกอบรมหรือให้ทุนวิจัยด้านการจัดรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กให้กว้างขวาง

8. เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก กลุ่มผู้ผลิตรายการเห็นว่ามีปัญหาคือ ผู้ผลิตรายการขาดอิสระในการทำรายการ เพราะต้องขึ้นอยู่กับ

ความสนใจของผู้อำนวยความสะดวกและผู้สนับสนุนรายการ อย่างไรก็ตามก็พบว่า ปัญหาที่มีมานานคือ ผู้สนับสนุนรายการเป็นผู้ที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมในการกำหนดประเภทและคุณภาพของรายการ (นักสื่อสาร, 2524) นอกจากนี้ผู้ผลิตรายการซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวคือ ผู้สนับสนุนรายการควรเล็งเห็นถึงความสำคัญของเด็กมากขึ้น

9. ผู้ผลิตรายการมีความเห็นว่า การแก้ไขปัญหาในกรณีที่รายการที่ผลิตขึ้นมีจำนวนผู้ชมลดลง คือ หากจุดบกพร่องที่เกิดขึ้นและรีบแก้ไขปรับปรุง ศึกษาและสอบถามความคิดเห็นของผู้ชม ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาดตรงจุด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

1. เนื้อหาของรายการที่นักเรียนคิดว่าควรมีมากคือ เนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับสภาพของสังคมไทย ที่มีการรณรงค์กันเป็นอย่างมากในเรื่องของสิ่งแวดล้อม นักเรียนจะได้รับการปลูกฝังมาจากทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ ชาญ จันท์เจียวใช้ (2523) ที่ว่าเด็กต้องการให้โทรทัศน์มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ คณิตศาสตร์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนค่านิยมที่นักเรียนเห็นด้วยมากคือ ความซื่อสัตย์สุจริต การเคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ความสามัคคี ซึ่งล้วนแต่สอดคล้องและจัดอยู่ในค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการของไทย อันได้แก่ การพึ่งตนเอง ชยันนหมั่นเพียรและรับผิดชอบ การประหยัดอดออม การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2531) นอกจากนี้ยังมีค่านิยมที่นักเรียนเห็นว่าควรมีมากคือ การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การละเว้นยาเสพติด ในปัจจุบันนี้มีการรณรงค์ 2 เรื่องนี้ คือ เรื่องของสิ่งแวดล้อมและยาเสพติด เป็นที่น่าสนใจเป็นอย่างมากสำหรับประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะเด็ก นอกจากนี้ค่านิยมเกี่ยวกับความภูมิใจในความเป็นไทยนั้น นักเรียนได้ให้ความเห็นในระดับมากเช่นเดียวกัน นั้นแสดงให้เห็นว่า เด็กไทยเริ่มให้ความสนใจในความเป็นไทยมากขึ้น

2. นักเรียนมีความเห็นต่อเทคนิคการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ควรมีมากที่สุดคือ รายการที่มีการตอบปัญหา ซึ่งเป็นเทคนิคการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจของเด็ก กระตุ้นให้เด็กติดตามชม และเด็กจะรู้สึกสนุกสนาน และมีส่วนร่วมในรายการนั้น ๆ เด็กจะได้รับความรู้เพิ่มเติม ผิดเชาว์ปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสมพงษ์ แต่งตาด (2519) ที่ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าเป็นรายการที่ให้ความรู้แก่เด็ก

3. รูปแบบของรายการที่ควรมีมากที่สุดคือ เกมหรือการแข่งขันตอบปัญหา เด็กจะได้รับความรู้เพิ่มเติม ผิดเชาว์ปัญญา รู้จักแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับศิริรัตน์ เจริญศักดิ์ (2513) ที่พบว่า เด็กต้องการรายการที่เป็นสารคดีและการตอบปัญหา

4. ช่วงเวลาออกอากาศของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ในวันธรรมดา ควรเป็นช่วงเวลา 16.00-18.30 น. ซึ่งขัดแย้งกับการวิจัยของเสรี วงษ์มณฑา (2533) ที่ว่า เด็กไม่ค่อยชมรายการในช่วงเวลาดังกล่าว เพราะเด็กยังอยู่ในระหว่างเดินทางกลับบ้าน แต่จากผลการวิจัยนี้ทำให้ทราบว่า ช่วงเวลา 16.00-18.30 น. นั้นเด็กส่วนใหญ่กลับถึงบ้านแล้ว ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนและบ้านของนักเรียนอยู่ใกล้กัน

สำหรับวันหยุดราชการควรออกอากาศในช่วงเวลา 08.00-10.00 น. ตรงกับการวิจัยของสันทัต ทองรินทร์ (2534) ที่ผู้ตอบรายการมีความเห็นว่า วันหยุดควรออกอากาศในช่วง 8.00-10.00 น. ในด้านวันออกอากาศนั้นนักเรียนมีความเห็นว่าจะออกอากาศทุกวันหรือวันเว้นวันก็ได้ และจะมีความยาวในการออกอากาศแต่ละครั้งเท่าไรก็ได้

5. ลักษณะของผู้ดำเนินรายการนั้น นักเรียนมีความเห็นว่าผู้ดำเนินรายการอาจเป็นหญิง ชาย หรือเด็กก็ได้ ทั้งนี้เพราะให้ความสำคัญในระดับปานกลางเท่า ๆ กัน แต่สิ่งที่สำคัญที่ควรเป็นคือ ควรมีหน้าตาบุคลิกที่ดี พูดจาไพเราะ อ่อนหวาน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของเทวี แยมสรวล (2528) และสันทัต ทองรินทร์ (2534) พบว่า ผู้ดำเนินรายการควรเป็นผู้ที่มีบุคลิกดี พูดจาไพเราะอ่อนหวาน

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยนี้ชี้ว่า กลุ่มผู้ผลิตรายการควรปรับปรุงรายการให้ตรงกับความต้องการของเด็กมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไม่ควรทำตามความต้องการของตนและผู้อุปถัมภ์รายการเพียงฝ่ายเดียว อีกทั้งภาครัฐและเอกชน ควรตระหนักถึงความสำคัญของเด็ก ให้การสนับสนุนการจัดรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กมากขึ้น

สำหรับข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้ชมรายการ ผู้ผลิตรายการ และผู้อุปถัมภ์รายการ เกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กว่าควรมีเนื้อหา รูปแบบ เทคนิควิธี เวลาออกอากาศและผู้ดำเนินรายการเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร